

Litera 13

revistă manifest

Următorul pas
pagina 3

Litera 13

Cuprins

Mihai VINTILĂ	Următorul pas Seară brăileană la Salonul Axis Libri Galați Poezia Câmpiei - la Cercul Militar Brăila
Angela BURTEA Al. Florin ȚENE	Nu m-ai zărit Contextul istoric determină accidental valoarea artistică sau falsul destin al operei de artă
Tudor CICU	Cine iubește și lasă Concursul Național de proză scurtă Fănuș Neagu
Marin IFRIM Constantin AVĂDANEI	Luminița Zaharia, o poetă cu arta supraviețuirii în cuvinte Samoilă Mârza, autorul singurelor imagini ale marelui eveniment de la 1 Decembrie 1918
A.G. SECARĂ Mihai VINTILĂ Dumitru ANGHEL	Poezii România și problema elitelor Testis de Teodor Parapiru Ariciul literar
Zeno HALUPA A.G. SECARĂ Vasile MANDRIC Vali NIȚU Păun CONDRUȚ Jenică CHIRIAC	Hiberbolizarea suferinței Cartea aproape perfectă despre apropierea furtunii perfecte Despre epigramă Poezii Poezii Angela Burtea - Ochiul sufletului Zig-Zag
Hugo MĂRĂCINEANU	Gheorghe Naum viața și opera Semnal
Nelu IVAN	Brăila 650 în mărci poștale

Redacția

Strada Principală nr.2, comuna Siliștea, județul Brăila
Redactor șef Mihai Vintilă | office@infoest.ro

Secretar: Alexandrina Iordache

Rubrici: Dumitru Anghel (membru USR), Hugo Mărăcineanu (membru UAP), Alexandru Halupa, Lucia Pătrașcu,
A.G. Secară (membru USR), Virgil Andronescu, prof. Nicolae V. Sălcioara, Zeno Halupa.

Revista este publicată de Editura InfoEST
ISSN 2393 – 1248 | ISSN-L 2393 – 1248

Abonamentul costă 50 de lei / 8 numere. Apare trimestrial.
13 aprilie - 12 iunie 2018.

Mihai VINTILĂ

Următorul pas

Litera 13 își schimbă azi hainele. Trecem de la paltonul de iarnă la un costum modern care să ne ajute nu numai să arătăm bine dar și să ne scoată altfel în lume. Aparițiile noastre tot mai așteptate vor fi de acum un mixt de imagine și literatură.

Cele treisprezece prime numere închid copilăria revistei noastre. Acum, mult mai maturi ne vor concentra pe calitate, pe inițiative care nu s-au mai făcut în Brăila.

Alături de revistă va sta mereu Mișcarea Literară *Litera 13*. Prin evenimentele organizate am reușit să facem uitată ideea provinciei și să ne cuplăm la literatura națională.

Brăila literară nu este unitară. Nu avem o unitate în organizare, brăilenii fiind împărțiți pe la mai multe filiale ale uniunii scriitorilor. Avem mulți aspiranți la gloria literară sau doar la avantajele obținerii unei pensii determinate de o astfel de recunoaștere. Nu avem o unitate nici în evenimente. Avem nuclee în jurul cărora gravitează doar propriile idei și care doar uneori intră unele cu altele în tangență. Mi se pare firesc să fie așa dar, mai ales, mi se pare de dorit o multiplicare a acestor nuclee.

Sentimentul scriitorului fără cititori apasă mica comunitate a condeierilor brăileni dar, cu toate că acest sentiment este dominant, noi nu de alăturăm lui. Și știți de ce? Pentru că noi vrem, putem și facem. *Litera 13* nu este o construcție de tipul formei fără fond. Noi nu ne plângem de public ci ne ducem spre public, ne ducem spre cititor. O astfel de abordare este normală pentru noi și funcționează.

Iată de ce acest nou format grafic este o altă cărămidă în construcția pe care o ridicăm. Urmăriți-ne și vă vom surprinde cu următorul pas.

Seară brăileană la Salonul *Axis Libri* din Galați

Virgil Andronescu, Tudorița Tarniță, Păun Condruț

Lucia Pătrașcu, Dumitru Anghel

Biblioteca Județeană V.A. Urechia Galați a organizat joi, 29 martie 2018, la Salonul Literar *Axis Libri* lansarea următoarelor volume: *Străluce clipa*, autor Lucia PĂTRAȘCU; *Pe diagonala cuvintelor*, autor Tudorița TARNIȚĂ; *Necropsie lirică*, autor Virgil ANDRONESCU; *Pilule de buzunar*, autor Jenică CHIRIAC; *Versuri împăunate*, autor Păun CONDRUȚ. Moderator a fost Teodor Parapiru.

A.G.Secară

Poezia Câmpiei – la Cercul Militar Brăila

Mihai Vintilă

Miercuri, 4 aprilie 2018, a avut loc o dublă lansare de carte sub titlul *Poezia Câmpiei* în sala de festivități a *Cercului Militar* Brăila. Jurnalista Tudorița Tarniță a lansat volumul de poezie *Câmpia din noi* iar epigramistul Păun Condruț un volum de *Versuri împăunate*. Ambele cărți au apărut la editura InfoEST din Siliștea, județul Brăila.

Au prezentat editorul Mihai VINTILĂ și Alexandru HALUPA. Secvențele muzicale au fost susținute de Florin LAZAR și de Teodor Gabriel ȘCHEAUA iar momentele umoristice de epigramiștii Stela Șerbu RĂDUCAN și Mircea CONSTANDA.

Evenimentul a fost organizat de Garnizoana Brăila prin *Cercul Militar* Brăila și de Mișcarea Literară *Litera 13*.

Alexandru Halupa

Păun Condruț

Tudorița Tarniță

Nu m-ai zărit!

Angela BURTEA

Când ne-am întâlnit ultima dată, surprins de atitudinea mea glacială, mi-ai spus că *printre zilele și noapțile care au trecut, printre amintiri de tot felul, printre lacrimile dorului năpraznic și-al gândului răzleț, printre speranțe și visuri începute și neterminate, m-ai căutat ca un nebun amarez, cu iubirea trecută de creștetul capului, speriată și pulverizată de-atâta așteptare..., dar n-ai reușit nici măcar să mă zărești, darămite să te bucuri de trupul meu, de vraja cu care altădată te împresuram și, îmbrățișați în iubire, cădeam amândoi în visarea visului care ducea spre nemurire!*

Erai trist, mai trist ca niciodată, fiindcă toate planurile îți eșuaseră. De-atunci, te-ai pierdut printre mărunțișuri, fiindcă la cele mărețe n-ai ajuns niciodată, nici măcar n-ai visat. Ai rămas legat de ceea ce a fost între noi, dar, din nepricepere, ai pierdut totul. N-ai învățat niciodată cum să-ți măsoari gândurile și cuvintele, fiindcă n-ai știut și nici n-ai vrut să înveți ce este respectul. Să nu fi știut oare că totul în viață începe, așezând, ca bază, respectul? Pe ce să se ridice frumosul edificiu al iubirii și-al statorniciei, dacă respect nu e? Și spui acum că nu m-ai zărit?

N-aveai cum să mă zărești într-o lume pustie și rece, printre cioturile vieții de până acum, printre atâtea vlăstare pe care am încercat să le ridic la rang de cinste, luptând, muncind, sperând. Oare de ce m-am crezut mai presus decât Dumnezeu, îndrăznind să ajustez din creația Lui? Semințele aruncate în trupurile oamenilor nu seamănă, nu sunt la fel. Și-atunci, dacă sămânța n-a fost întotdeauna de calitate, oare de ce am crezut eu că-i pot schimba traiectoria?

N-aveai cum să mă zărești printre ochii bolnavi răsăriți dintre scaietii vremurilor, care-și lungesc privirea bolândă, din care curge prostia și imaturitatea căpătată în timp, pentru care medicamentul izbăvirii nu s-a inventat!

N-aveai cum să mă zărești printre clipele anoste care m-au acoperit în vălul neputinței și-al neîncrederii, al traiului deșert în care primează tăcerea; tăcerea care naște monștri, cu capete putregăioase, din care curge jосnicia, și gheare ascuțite gata pregătite de atac; nimeni nu mai e conciliant!

N-aveai cum să mă zărești, fiindcă am plecat de mult din lumea la care am visat și m-am amestecat printre tulpinile mari și noduroase, perfide și necioplite ale celor mulți; de-acolo mă ridic din când în când să iau o gură de aer, cât pentru o lună, apoi cobor printre așchiile trunchiurilor mari și noduroase, spre a-mi trăi restul vieții; speranța a plecat în larg și nu știu dacă se va mai întoarce!

Și, la urma urmei, la ce bun să se mai întoarcă, când știe, biata de ea, că iubirea a devenit interes sinistru, că stăm adesea cu vulpile la masă și spun cu nonșalanță că sunt niște sărmani iepurași, că fiecare cortegiu funerar somptuos deplânge trecerea la cele veșnice a unuia care a cântărit mai puțin decât banii pe care îi avea prin buzunare, că puțini mai sunt aceia care vor calitate și nu cantitate, că Pământul se clatină adesea spre a ne arăta că nimic nu e statornic, că legea nu mai este lege... demult!

Nu pentru tine sufăr acum, ci pentru anii pierduți, petrecuți, din nepricepere și mare prostie, lângă oameni lipsiți de țeluri. Acolo stă greșeala existenței mele și-a unora dintre ai mei. Acum, pășesc mai încet, mai precaut, fără a mai avea așteptări, deoarece am înțeles că respectul a devenit o noțiune desuetă, că nu mai este primordial, deși a fost una dintre marile valori ale neamului meu, în care am fost educată să cred. Și mă întreb: cui mai folosesc? Lumea mea e în altă lume! O caut de ani buni și-am s-o găsesc într-o altă zi, într-o altă dimensiune, în care tu n-ai să vii!

Contextul istoric determină accidental valoarea artistică sau falsul destin al operei de artă

(partea I-a)

Al. Florin ȚENE

Valorile culturale, în decursul istoriei, au avut un destin aparte, ajungând, în urma unui îndelungat proces de diferențiere, la o structură autonomă și la o destinație proprie. Atracția sufletului uman pentru artă - forma cea mai cristalizată a valorii estetice - a fost întotdeauna datorată în parte și faptului că ea a rămas și rămâne, de neînlocuit, oricât de mărețe și uluitoare uneori ar fi cuceririle spiritului în alte direcții. Însă au fost accidente istorice care au influențat în negativ operele de artă. În acest context, una dintre trăsăturile specifice umanității o constituie aceea de a atribui tuturor lucrărilor - atât naturale cât și celor construite și create - un sens, de a avea față de ele o atitudine, în concluzie, de a nu rămâne neutră din punct de vedere axiologic. S-a discutat, de-a lungul istoriei, nu de puține ori, despre caracterul veșnic al frumuseții, despre perenitatea capodoperelor, subliniindu-se mai ales, de unii exegeți, faptul că durabilitatea se constituie istoricește și are ea însăși o evoluție. De aici decurge că a statua existența unor valori estetice fixe, imuabile este la fel de greșit ca și a le subordona mecanic momentului, cum s-a procedat în perioada realismului socialist de la noi și a le judeca doar prin prisma ideologiei și a măsurii în care exprimă evenimentele sau ambianța concretă în care s-au născut. Filosoful grec Constantin Tsatsos spunea că este bine ca scriitorul să exprime epoca sa, dar vai de acela care exprimă numai epoca lui. Una este să exprimi epoca, și alta să exprimi moda epocii în care te exprimi și trăiești. De fapt, intervine aici o complexă interrelație între concret-istoric și general uman astfel încât un Eminescu, Brâncuși sau Enescu sunt mari tocmai că, exprimându-se pe sine, își exprimă epoca și pătrund în același timp în esența umană. Universalitatea nu înseamnă desprindere de solul național și social-istoric în care opera s-a născut și trăiește ca atare. Dar ce ne facem cu scriitori care au exprimat numai epoca și ideologia politică a momentului? Cum sunt: A. Toma, Sorin Toma, Em. Valerian Galan cu al său roman *Bărăgan*, reportajele lui Toma George Maiorescu (*Călătorie prin vreme, Zeii desculți*, etc.), prozele lui George Bălăiță (*Călătoria, Întâmplări din noaptea soarelui de lapte*), Mihai Beniuc cu romanul *Pe muchie de cuțit* și poeziile sale patriotarde, Viorel Cacoveanu (*Fata care spune da!*, *Morții nu mint niciodată*), Dan Deșliu (*Lazăr de la Rusca, 1949, Minerii din Maramureș, 1951, Cântec*

pentru legea cea mare, 1949), Petre Ghelmez cu poezia cotidianului, Augustin Buzura (*Absenții, Fețele tăcerii*), Dumitru Popescu (*Pentru cel ales, Un om în Agora, Gustul simbului*), Nicolae Breban, D.R. Popescu (*Zilele săptămânii, Vara oltenilor, Somnul Pământului*), Eugen Jebeleanu, Demostene Botez, Virgil Teodorescu, Nicolae Tăutu, Zaharia Stancu etc. Lista este lungă, dar, mă opresc cu exemplele. În acest context, criticii, foiletoniștii, cronicarii de carte, dar și de arte plastic și-au irosit timpul abordând astfel de cărți, promovându-le la îndemnul *sarcinilor de partid*.

Prin acest fenomen au trecut, nu numai scriitori de la noi, dar și din alte țări europene. În Franța, Sebastien-Roch Nicolas de Chamfort, scriitor din perioada Revoluției franceze, i-a fost susținător, dar, care a criticat și moravurile și excesele Revoluției, fapt ce nu s-a întâmplat la noi în perioada realismului socialist. În Germania nazistă Erich Kastner în romanul său *Fabian* (1931) critică morala burgheză, militarismul și fascismul. A fost arestat de multe ori de Gestapou, dar a continuat să acuze regimul lui Hitler. La noi, scriitorii, artiștii plastici, au pactizat cu regimul criminal comunist, ridicând în slăvi, în operele lor și practicând cultul personalității, pe Stalin, Ana Pauker, Dej, Ceaușescu și consoarta sa. Unii din aceștia, lucrând în edituri, redacții, au făcut jocul propagandei regimului comunist. Astfel, se fac vinovați de genocid intelectual.

În perioada interbelică scriitori francezi, italieni, germani și spanioli au cochetat cu regimurile nazist și comunist din URSS. George Orwell, pe numele lui adevărat Eric Arthur Blair, nuvelist talentat, în 1937, pentru a lupta împotriva elitismului și a tiraniei călătorește în Spania unde se alătură grupului ce luptă împotriva Generalului Francisco Franco. El intră în P.O.U.M. (Partidul Muncitorilor de Unitate Marxistă), un partid socialist fondat pe ideile lui Troțki, care se axa pe răscoala clasei mijlocii și se situa împotriva Partidului Comunist Spaniol, care credea în colaborarea cu clasa mijlocie. Experiențele sale din timpul războiului și faptul că fusese împușcat în gât și în mână îi întăresc ura pentru totalitarism, inclusiv pentru stalinism.

Cu toate că fusese rănit foarte grav (o perioadă îi este imposibil să vorbească) reușește să scape cu Eileen din Spania înainte să fie pronunțată condamnarea pentru trădare. Și în Franța scriitorii au vibrat la evenimentele politice și sociale, participând activ la ele sau scriind despre ele în operele lor. Literatura europeană dintre cele două războaie, mai ales cea din deceniul al doilea, care nu se întoarce pur și simplu la izvoarele clasicismului și ale tradiției, ca cea din Franța, reprezentată de exemplu de Anatole France care moare în 1924 la vârsta de 80 de ani, trei ani după ce a primit premiul Nobel, se caracterizează așa cum am văzut prin încercarea de a evada sub orice formă. Gustul pentru introspecție la baza căruia regăsim moda filosofiei freudiste și influențele bergsoniene, se trage din această tendință generală de privilegiere a individului și a cunoașterii acestuia față de o lume care îl strivește și în care el nu se mai recunoaște. De aceste idei sunt legate în mod direct opera lui André Gide, cea a lui François Mauriac al cărui roman *Thérèse Desqueyroux*, publicat în 1924, este departe de a fi o simplă analiză critică a societății bordeleze, cea a lui Marcel Proust, mai ales, al cărui roman de excepție *În căutarea timpului pierdut*, început în 1913, încununat în 1919 cu premiul Goncourt, se termină cu ultimul volum *Timpul regăsit* apărut postum în 1927. În aceeași categorie pot fi introduși scriitori ca irlandezul James Joyce, romanciera britanică Virginia Woolf, germanul Thomas Mann după desprinderea sa de naționalism și împăcarea cu fratele său Erich, romancier și el, austriacul Robert von Musil al cărui *Om fără calitate* publicat parțial în 1930 și 1933 (*Contaminarea* nu va apărea decât în 1934 după moartea sa) scoate în evidență, dincolo de evocarea plină de dezamăgire a societății austro-ungare de la începutul secolului, o profundă luciditate intelectuală.

Această pasiune pentru introspecție nu împiedică marile nume ale literaturii și ale artei să se intereseze de epoca lor și să participe la dezbaterile dacă nu chiar și la lupta politică. Așa se întâmplă cu André Gide al cărui individualism dezinvolt se estompează temporar în fața aderării, chiar dacă pâna la urmă doar sentimentală, la cauze care se bazează pe solidaritatea dintre oameni: anticolonialismul ilustrat în *Călătorie în Congo*, carte publicată în 1927 în urma unei vizite în această colonie franceză, apoi comunismul la care renunță repede după ce autorul întoarcerii din U.R.S.S. a văzut cu ochii săi prăpastia dintre realitatea stalinistă și speranțele trezite de *lumina strălucitoare* venită din est. Aceeași reacție și la Romain Rolland, cu toate că acest anticonformist nu a așteptat anii douăzeci pentru a-și face cunoscute pledoariile patetice în favoarea păcii, a dreptății și fraternității umane (publicarea în 1915 a cărții *Deasupra învălmășelii*

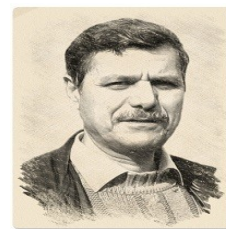
provocase în Franța un uriaș val de proteste naționaliste).

Autorul lui *Jean-Christophe* nu salută cu mai puțin entuziasm începuturile revoluției ruse apoi, după ce aceasta se angajează pe calea sângeroasă a *glaciațiunii* birocratice, înțelepciunea lui Gandhi. Încercarea sa de a realiza o sinteză între tatăl revoluției bolșevice și apostolul nonviolentei, l-a adus într-un impas care însă nu știrbește cu nimic caracterul emblematic al căutarilor întreprinse și care coincid cu aspirațiile pacifiste și egalitariste ale multor oameni din generația sa.

În anii 1930, extinderea crizei în întreaga Europă, avântul regimurilor totalitare și confruntarea dintre marile ideologii ale momentului - democrație liberală, socialism reformist, comunism, fascism - zdruncină viața culturală a bătrânului continent și determină tot mai mulți intelectuali să se angajeze în bătălie. În momentul în care, în Franța, extrema dreaptă coalizată se pregătește să ia cu asalt Republica, în Spania războiul civil face ravagii, Hitler atrage Europa într-o serie de acțiuni de forță care vor declanșa al doilea război mondial, iar Stalin își supune țara unui regim de teroare organizată, puțini sunt scriitorii și artiștii care *deasupra învălmășelii* mai pot încă să-și caute rădăcinile într-un umanism fratern care să treacă dincolo de frontierele statale și de opozițiile politice așa cum au făcut-o Jules Romains în *Oameni de bună-voință* sau Roger Martin du Gard în *Familia Thibault*. Dificultățile momentului ca și acel *air du temps* îi împinge pe creatori spre angajarea politică, pe unii în domeniul exclusiv al culturii, pe alții în cel al acțiunii militante.

Astfel, în Franța, după 6 februarie 1934, scriitori, artiști, savanți aparținând diferitelor grupări de stânga pun bazele Comitetului de vigilență al intelectualilor antifasciști care a jucat un rol considerabil în crearea *Frontului Popular*. În 1935, în timpul războiului din Etiopia, scriitori și ziariști de dreapta semnează un *manifest pentru apărarea civilizației creștine* și se declară împotriva sancțiunilor împotriva Italiei. Dar războiul din Spania din 1936-1938 este cel care mobilizează cei mai mulți intelectuali și artiști, unii dintre ei în calitate de combatanți - André Malraux angajat în *Brigăzile internaționale* -, alții ca martori prezenți la fața locului (Georges Bernanos, la început de partea naționaliștilor apoi împotriva acestora denunțându-le crimele în *Marile cimitire sub lumina lunii*, americanul Ernest Hemingway, corespondent de război și autor al romanului-mărturie *Pentru cine bat clopotele?*, publicat în 1940 și care vă cunoaște un succes mondial, Robert Brasillach de partea franchiștilor) sau pur și simplu prin operele lor cum sunt *Guernica* lui Picasso, *Prevestirile războiului civil* de Salvador Dali, afișele care cereau ajutor pentru Spania republicană ale lui Juan Miro etc.

Cine iubește și lasă

Tudor CÎCIU

Când se aduce vorba despre Panait Istrati, mă gândesc la urmașul său, în arderea trăirilor prin cuvinte, Fănuș Neagu, la tot ce au însemnat ei pentru mine, dar, mai ales, ca și voi, sufăr pentru soarta Chirei Chiralina și a lui Codin. Mă urmăresc, și în somn, rândurile autorului la tânguirile Chirei: *Ah, biata inimă omenească! Cu ce ușurință se avântă pe făgașurile bucuriei. Cât suntem de orbi!*. Cum, de altfel, nu-mi iese din cap, imaginea lui Codin, mort pe prispă, iar mama lui, Anastasia, cu o lumânare de cinci parale în mână, *îl privea cum privești o râmă*. Glasul lui Codin mă trezește, înainte de a cădea pradă coșmarului din vis: *Ah, frate Adrian, ce mare lucru să te iubească un om!*. Nu-i așa? Nici nu ne dăm seama, cât pierde literatura noastră, când, astăzi, ne prefacem cum că cei doi brăileni nici măcar nu au existat. E trist. Un amic mi se confesa, pe blogul dumnealui, despre tot ceea ce însemnase primul său dialog cu cititorul cu nume necunoscut. Vorbea Saharei, fără nicio speranță de a găsi calea spre oaza vreunui dialog. I-am spus: *Vă înțeleg. Așa începe totul, după cum se rostea într-o povestire, M. Eliade. De la un om spre altul, mereu spre altul, amară-i pâinea pe țarina unde neamul acesta și-a îngropat fiii, iar urmașii acestora vor trebui să le dea glas prin*

cele scrise. Plecăm mai departe, asemeni lui Rimbaud, cu pumnii înfiți în rupe buzunare și întrebarea argheziană: Unde ne ducem? Cine ne primește?. În curând totul o să se lămurească, ca în noaptea destăinuirilor, din Frații Karamazov, dintre starețul Zosima și oaspetele de taină, Zinovie. Tot mai înmormântată țărâna neamului acesta au vrut-o ei; poetului însă, nu-i poți strânge beregata, ca aceluia pițigoi, captiv într-o colivie. Cu atât mai mult celui care vede și scrie despre toate acestea. Când iubim cu adevărat viața, orice muncă (chiar de Sisif) nu ne-ar părea zadarnică, oricât ar fi ea de grea. Cine nu iubește viața, mare prăpastie va deschide sub acoperișul său. Dar o prăpastie care ne va înghiți pe toți cei care nu i-am înțeles sublimul sacrificiu. Trei momente, ale memorie mele, mai pot umple golul care s-a deschis aici. Iisus, sacrificându-și viața din iubire pentru toți, Sonia Marmeladova, din iubire pentru cel pe care a mizat că-l va mântui de crima comisă, și Don Quijote, care și-a risipit viața pentru o iubire imaginară. Sunt trei momente asupra cărora, încă, se mai poate reflecta. De aici încolo, lumea acum se naște, acum moare, cioranian, dar în legile firești ale trezirii continue din somnul materiei.

Concursul Național de proză scurtă Fănuș Neagu

Biblioteca Județeană Panait Istrati Brăila în parteneriat cu Inspectoratul Școlar al Județului Brăila organizează Concursul Național de Proză Scurtă Fănuș Neagu, ediția a IV-a, 2018.

Extrase din *Regulamentul de participare*

1. Concursul se organizează pe secțiunea proză scurtă. 2. Concursul nu implică taxă de participare. 3. Pot participa la concurs tineri cu vârsta cuprinsă între 11 și 25 de ani împliniți la data organizării concursului, cetățeni români. 4. Autorii pot participa cu maxim 2 lucrări nu mai mari de 15 pagini format A4. 5. Lucrările vor fi încadrate și evaluate în trei categorii de vârstă: I. 11 – 14 ani; II. 15 – 19 ani; III. 20 – 25 ani. 13. Premiile vor fi acordate pe secțiuni, astfel:

- I. Marele premiu Fănuș Neagu al concursului;
- II. 3 Premii I, câte unul pentru fiecare categorie de vârstă;
- III. 3 Premii II, câte unul pentru fiecare categorie de vârstă;
- IV. 3 Premii III, câte unul pentru fiecare categorie de vârstă;
- V. 3 Mențiuni câte una pentru fiecare categorie de vârstă.

18. Premiile vor avea loc la Biblioteca Județeană Panait Istrati Brăila în data de vineri, 22 iunie 2018. 19. Lucrările premiate vor fi publicate, pe site-ul ce va fi realizat pentru acest concurs precum și în antologia de proză scurtă, *Fănușiana* editată de către Editura Proilavia a Bibliotecii Județene Panait Istrati Brăila, autorii publicați vor primi gratuit un exemplar din aceasta.

Luminița Zaharia, o poetă cu arta supraviețuirii în cuvinte

Marin IFRIM

Luminița Zaharia are un C.V. literar impresionant, ea fiind, în prezent, una dintre cele mai importante poete de nivel național. A obținut multe premii, a publicat cărți de proză și de versuri, este bine văzută inclusiv de ceilalți poeți și poete, cu care, presupunem, se află în competiție. Mă refer la o eventuală competiție profesionistă generală, nu la micile invidii personale. Cea mai recentă cartea a sa are un titlu conform cu spiritul ludic al autoarei: *Yeti într-un bloc de gheață* și a apărut la Editura Astralis, în 2017, ilustrația copertei aparținând Alinei Astăluș.

O cunosc bine pe autoare, aceasta făcându-mi de câteva ori onoarea de a fi prezentă la Buzău, la importante manifestări organizate la Casa de Cultură a Sindicatelor. Drept pentru care sunt convins că, între ființa concretă Luminița Zaharia - o ființă calmă, echilibrată, tonică și educată - și între scriitoarea cu același nume există câteva mistere care, firește, țin de arta supraviețuirii. În versurile sale, poeta, dincolo de vulcanismul semantic, dă dovadă de o ironie și un sarcasm ucigătoare, desființează, pulverizează, aneantizează anumite preconcepții construite cu miga de falsitate de zi cu zi. Luminița Zaharia cultivă un fel de pamflet liric, ceva în genul satirelor nucleare ale lui Voltaire: *Zâmbești circumspect/ în timp ce poezia își vede de treabă/ ca un parazit extraterestru/ care trece dintr-o gazdă în alta/fără să-i pese (circulus vitiosus, p. 103).*

Majoritatea versurilor au o alcătuire stranie, o muzică nouă, un fel de rock revigorat, versurile albe sunt... rimate cu o dexteritate incredibilă! Din acest volum s-ar putea pune în scenă un spectacol fulminant. Cu cel mult trei actori, poți rupe mâinile unei săli arhipline. Mă refer la aplauze. Inteligența autoarei, viteza cuvintelor sale nu pot plictisi. Subtextul e moralizator, așa cum trebuie să fie o operă destinată umanismului. Iată un text pentru care, măcar grupurile de actori în vogă ar trebui să se bată: *tu ești orteza mea! Zicea/ fanfaronel, și io-l credeam pe loc/ cu flori de capu' șarpelui mă-mbălsăma/ ostentativ, sub scara de la bloc// tu ești erupția mea de Vulcan!/ zicea catastrofel, cu ochii goi/ eu tremuram și lava o simțeam/ hăt în rărunchi - avea gust de noroi// tu ești pelteaua mea! zicea/ gastronomel, cu șorțul plin de frișcă/ l-aș fi ales pe el, dar mă speria/ inima lui în formă de morișcă// tu ești*

enigma mea! Zicea/ detectivel, și tare părea cult/ cu nasu-i fin, mereu mă stocuia/ dar, pentru nervii mei, era prea mult// într-un târziu, oglinda m-a privit/ și nu eram decât o fată tristă/ distinșilor atunci le-am mulțumit/ și dragostea am șters-o de pe listă. Morala: când e supraofertă, mult mai bine/ ar fi să te alegi pe tine! (eu sunt, p.24).

Aș putea cita zeci de versuri deosebite. Luminița Zaharia are o atracție nativă spre muzicalitate. Iată un scurt și extraordinar poem, care, dat pe mâna unui compozitor, ar putea deveni un șlagăr de mare succes, un fel de antidot împotriva manelelor scrise și cântate de analfabeți: *fată în casă/ cu ferestre-nchise/ șterg praful de pe tobă/ de pe vise// privesc timid/ mă mișc discret/ fată în casă gri/ de amanet// smulg fire albe/ din grăbiții ani/ fată în casă grea/ de bani// strig sincer:/ oamenii sunt buni/ fată în casa/ de nebuni... (fată în casă, p. 50).* Reverențe în fața unei prințese a poeziei actuale.

SAMOILĂ MÂRZA, autorul singurelor imagini ale marelui eveniment de la 1 Decembrie 1918

Constantin AVĂDANEI

La 1 Decembrie 1918, la Alba Iulia, în cetatea simbol a neamului românesc, pe lângă delegații oficiali (1228), s-au adunat românii veniți din toate colțurile țării. Bucuria reîntregirii neamului era fără margini. Straie de sărbătoare, steaguri tricolore, poate ca niciodată românii nu fuseseră mai uniți. România Mare se năștea sub ochii lor. Printre aceștia se afla și unicul om care a immortalizat Unirea: Samoilă Mârza, din satul Galțiu.

Samoilă Mârza s-a născut la 18 septembrie 1886. După liceu, în perioada anilor 1909-1911, este trimis la Sibiu, unde devine ucenicul fotografului sibian Iainek. În timpul primului război mondial, Mârza este recrutat de autoritățile austro-ungare, fiind trimis pe front, în Galiția. În cadrul luptelor a ajuns până la Riga, Letonia. În 1916 este încadrat în serviciul topografic și fotografic al armatei. Spre sfârșitul războiului, Samoilă Mârza ajunge la Trieste, Italia, de unde va pleca la Viena. În capitala Austriei, Mârza reușește să facă trei clișee fotografice care surprind sfințirea primului tricolor al Consiliului Național Român Militar (era 14 noiembrie 1918). Această întâlnire istorică s-a petrecut în prezența generalului Boieriu, a lui Iuliu Maniu și a celorlalți militari români din Viena.

Știind că în Ardeal se pregăteau evenimente istorice, Mârza pleacă spre Alba Iulia. Din păcate, el nu a avut credențional (permis) să intre în sala în care se decidea Unirea, dar a putut lua pulsul mulțimii sosite la Marea Adunare Națională. Fusesse acordat un singur credențional, albaiulianului Bach, fotograf german, care (de frică sau pentru că nu era de acord cu evenimentele care se derulau) nu s-a prezentat la Sala Unirii.

Samoilă Mârza a realizat cinci fotografii cu aspecte de la Marea Adunare Națională, dintre care trei cu mulțimile venite și două cu tribunele oficiale la care a fost citit actul Unirii în fața Marelui Sfat Național și a poporului de către dr. Aurel Vlad și episcopul greco-catolic Iuliu Hossu.

În aceeași zi a mai realizat patru fotografii: una cu stegarul Ion Arion mort (împușcat în gara din Teiuș în timp ce se deplasa spre Alba Iulia) și trei cu delegația din satul natal, înainte de plecarea spre Alba Iulia.

Aparatul care a immortalizat Unirea are și el o poveste.

A fost cumpărat, conform relatării de mai târziu a soției fratelui lui Mârza: *soacra și mama lui S. Marza spunea că o vândut o perechie de boi și o dat bani la Samoilă ca să-și cumpere aparat de fotografiat. Aparatul cu burduf a fost folosit multă vreme de Samoilă Mârza.*

Cu același aparat a fotografiat și alte evenimente importante petrecute la Alba Iulia și în zonă, ca de exemplu vizita Regelui Ferdinand din 1919, sărbătorirea a 100 de ani de la nașterea lui Avram Iancu (în 1924), serbările Unirii din 1929 și multe altele.

Se pune întrebarea de ce a realizat doar cinci fotografii la Unire? Tehnica pe care o deținea era destul de greu de manevrat, acesta fiind și unul dintre motivele pentru care a realizat doar cinci poze pe Platoul Romanilor, locul unde se adunase mulțimea la 1 Decembrie 1918: aparatul, trepiedul, clișeele pe sticlă erau foarte grele și, prin urmare, era dificil de mutat dintr-un loc în altul. Un alt motiv a constat în condițiile meteorologice neprielnice fotografiei, fiind vreme înnorată.

Aparatul se află în prezent la Muzeul Unirii din Alba Iulia, fiind achiziționat în 1967, direct de la Samoilă, împreună cu aparatul de mărit și clișeele pe sticlă. Se pregăteau atunci serbările pentru semicentenarul Unirii (1968).

Cu banii câștigați, Samoilă și-a cumpărat un aparat modern cu care plănuia să facă poze la evenimentul ce urma. Nu a mai reușit să-și ducă la bun sfârșit planul, decedând la 19 decembrie 1917.

La începutul anului 1919, Samoilă Mârza și-a publicat fotografiile într-un album intitulat *Marea adunare de la Alba Iulia în chipuri*. Albumul a fost prezentat de delegația română și la Conferința de pace de la Versailles, pentru ca aliații să vadă clar susținerea populară de care s-a bucurat evenimentul de la Alba Iulia.

Alte exemplare au fost trimise Regelui Ferdinand I, primului-ministru Ion C. Brătianu, președintelui Consiliului Dirigent Iuliu Maniu, generalului francez Berthelot și altor personalități ale vremii.

În ultimii ani de viață a dus un trai sărac, fiind nevoit să-și vândă unele clișee fotografice.

poem demonic de neinspirat

fată cu ochii cărbune
mă desenezi pe fiecare zi
pe coala ei c-o singură față
mă îneci cu câte-o lacrimă
mă ștergi ca pe-un fir de praf
cu evantaiul genelor

mă aprinzi în ochi
scânteie visând la focul nemuritor
în jurul căruia se-ncălzesc demoni
ce-au trecut uneori prin suflețe,
ieșind degerați
de nedigerat

uneori așchie, alteori bârnă
sunt piatră ochiului tău
ce se înalță pe zi ce trece

istorie sentimentală

antichitatea noastră colbuită
mintea-ți o troie
așteptând cursa de cai de lemn
nechezând a capcană

biet arcaș în burta iepei albe
pe care-ai venit călare
din mintea mamei tale

apoi inimă gordiană
de care trebuia să am grijă

alexandru pe întunecatul gând:
magul-stăpânul focului,
blândul aspru zbor cântat al materiei

nu tăia ce poți da

inima-n flăcări
straja-n lanțuri
stăpân lumii-n cenușă
praf pe manta de veșnic învins,
nesfârșit luptător

A.G. SECARĂ

tot frigul din soveja

Sub streășina tâmplei tale,
ochiul cel temător și strălucitor,
două rândunici dispărute
și-au făcut cuib din fum de țigară.
acolo și-au clocit totul
și tot frigul din soveja

iar când au dispărut țările calde
și s-a-ntors iarna din pribegia lungă
prin sacul lui moș crăciun
le-au trimis spre mai sudul trupului tău

unde
de pe faleza inimii
nu se mai aruncau în roșul sângelui
aripile apusului de soare

Tanka

Mereu în război
cu iubirea cucuvea,
simțind poemul
chițăind în capcana
zâmbetului tău învins.

România și problema elitelor

Mihai VINTILĂ

România contemporană nu a apărut din nimic. Ea a fost construită de elite. Ele au purtat steagul emancipării naționale, al unității și al românismului. Ce avem astăzi este munca acestor elite. Ele au creat România de azi pentru noi iar nouă ne revine misiunea de a o pregăti pentru românii de mâine.

Elitele și conștiința națională semnată de Mircea Platon atinge puncte sensibile ale realităților de azi. *România are tot ce îi trebuie pentru a fi o națiune bine întocmită. Doar că firele sunt conectate greșit* (p.9)- scrie autorul și în jurul acestui argument construiește întreg volumul ca o argumentație a cum trebuie făcut. Nu caută departe prin lume. Se uită chiar la oamenii care au făcut istoria noastră. Crează o antiteză între trecut și prezent cărînd în spate un mare bolovan nostalgic.

Potențialul României e ignorat și risipit din cauză că subansamblurile României sunt conectate anapoda de o pseudo-elită care nu înțelege să ajute la structurarea personalității naționale a românilor. Și această structurare începe de la buna noastră așezare în raport cu potențialul identitar, cultural și modelator de acțiune pe care ni l-au lăsat strămoșii (p.9).

Pentru a arăta acest potențial Mircea Platon conturează exemple. Și ele sunt parte din noi, ne regăsim în ele dar, în același timp, nu uită ca aceste exemple să fie puse exact în contextul lor, cu dușmăniile momentului dar și cu pașii succesului. Conturează astfel nu numai un îndemn la renaștere națională ci o adevărată lecție de istorie a patriotismului românesc. Modelele sale sunt arhicunoscute precum Gheorghe Asachi, Nicolae Iorga sau Mihai Eminescu dar și unele locale precum Carol Mihalic de Hodocin, D.C. Ollănescu - Ascanio sau Pentru Th. Missir.

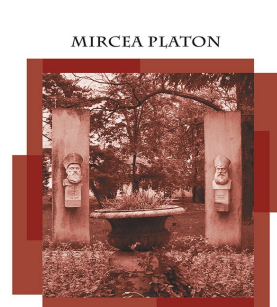
Asumarea locului și momentului istoric le ilustrează și printr-un exemplu care astăzi este uitat: scriitorul I.Șt. Ioachimescu și romanul său *Țărani și tîrgoveți*. Inserarea acestui studiu în volum conturează o imagine a societății interbelice așa cum este evitat a ni se prezenta și anume o societate a contrastelor, a dezrădăcinării țăranelor. Avântul modernizării, industrializării surprins de acest scriitor, acum uitat, face din exemplul dat un model de arheologie socială. Elitele de atunci, în ciuda războiului ideologic și politic intern, puneau mai presus de toate România și numai România. Interesele de grup, politice și personale păleau când intra în discuție România. Aici este problema în ziua de azi.

Căderea regimului comunist din România a fost imediat urmată de o invazie de firme de brokeraj ideologic (o.e.n.-geuri, think-tank-uri, fundații, institute) care au conlucrat în scopul deculturalizării românilor. (p. 407).

Ordinea mondială capitalistă nu se bazează doar pe diviziunea globală a muncii, ci și pe diviziunea globală a gânditului. Tendința este, desigur, ca unii să producă, iar alții să înghită pe nemestecate ce li se dă. Să consume idei, să se îndoape cu conceptele modificate genetic în laboratoarele și think-tank-urile altora. Cu idei de unică întrebuintare. Și de oligarhică folosință (p.416).

Paradoxal autorul nu oferă soluții. Se mărginește doar la antiteza de care spuneam la început. Face însă altceva și anume ne îndeamnă să gândim prin prisma exemplurilor pe care tocmai ni le-a relevat. Nu avem unde merge decât spre o renaștere națională pe care și autorul o speră dar nu o întrevede.

Elitele și conștiința națională este un strigăt, un semnal de alarmă cu speranța trezirii. Mircea Platon ne trage de mânecă, ne arată cum se poate face și se așteaptă la un răspuns.

**ELITELE
ȘI CONȘTIINȚA NAȚIONALĂ**

Mircea Platon, *Elitele și conștiința națională*, București, editura Contemporanul, 2017, 418 pagini.

TESTIS de Teodor PARAPIRU

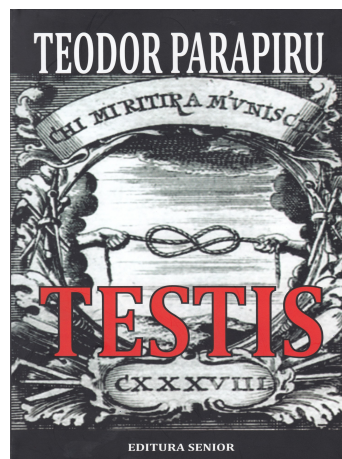
Dumitru ANGHEL

Volumul de literatură mixtă *TESTIS*, Editura Senior, Călărași, 2016, 80 de pagini, semnat de scriitorul Teodor Parapiru, adună 31 de texte, într-o aglomerare de stiluri și formule prozodic-epice (poeme, romane, scenarii, parabaze, istorii parenetice, entelehii), după subtitlul-semnal, ca o parafrază generoasă și necesară pentru perceperea corectă a tuturor semnificațiilor tematice ale cărții.

TESTIS completează palmaresul de autor al domnului Teodor Parapiru, 20 de volume de proză scurtă, eseuri, romane, după debutul editorial cu romanul *Copacii de cristal*, Editura Junimea, Iași, 1981, și o prestigioasă și convingătoare prestație de eseist, publicist, jurnalist și om de cultură, în cadrul Salonului Literar *Axis Libri* al Bibliotecii gălățene V.A. Urechia. În noua sa carte, scriitorul își previne cititorii cu parametrii tematici din *Testis*, cu o avertizare etimologică, de valoarea unei sentințe, după o zicală, o maximă de tip clasic, în limba latină: *Aurum nostrum non est aurum vulgi* (Aurul nostru nu este aurul gloatei), pe semantica unui proces de transformare după legile chimiei. Își supune astfel cititorul unei presiuni intelectuale, îl determină să consulte Dicționarul și începe cu titlul *Testis*, cu sinonimii din zona juridică: *mărturie, dovadă, martor, Testis unus, testis nullus* (martor singur, martor nul) și-l determină pe acel cititor să accepte sensul figurat al dicționarului ca spectator și martor al demersurilor sale scriitoricești, sugerând, în stilul umorului imprevizibil al domnului Teodor Parapiru, și conotații semantice deturnate șugubăț și ironic din zona masculină. În prozele sale de virtuos, Teodor Parapiru trece lesne din registrul serios și doct în cel ludic și parodic, din realism în simbol; realul și fabulația rămân cantonate într-o perspectivă multiplă și cel mai adesea ipotetică asupra întâmplărilor și a personajelor, cu rătăciri prin tot felul de labirinturi spațiale și temporale, cu o simbolistică greu de descifrat fără apelul la Dicționar (parabază – pasaj din comedia greacă în care autorul își exprimă, prin glasul corifeului, părerile și sentimentele sale; parenetrie – care îndeamnă la virtute, moralizator; entelehie – termen folosit de Aristotel însemnând... scopul lăuntric care stă la baza dezvoltării materiei și determină întregul proces de dezvoltare...). În cartea de... poeme, romane, scenarii, parabaze, istorii parenetice, entelehii semnată de scriitorul T. Parapiru există o literatură de-o originalitate agresivă, autentică și inconfundabilă, provocatoare de frisoane epice, cu o expresivitate uneori involuntară, iscată de plăcerea speculației sau forțarea firescului, cu personaje captivante psihologic și chiar cu un descriptivism minuțios

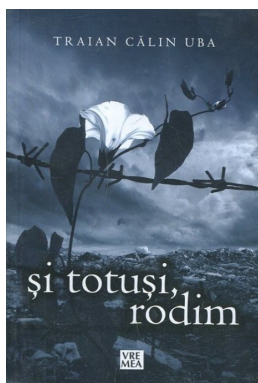
până la saturarea argumentației, când pune în cumpănă realitatea textului cu textul realității, fără să facă concesii nici uneia, nici alteia. Din această perspectivă, am impresia stranie că domnul Teodor Parapiru se străduiește, împotriva unei firești opțiuni umane, să afirme, într-o contextualitate contradictorie, tocmai ceea ce apreciază definitiv și că o anume rezervă, decentă și, categoric, elegantă, potrivit statutului său intelectual, îl oprește să se pronunțe, preferând o înscenare a tuturor semnificațiilor tematice sub protecția unei *umbre* conceptuale. Textele *belicoase* ale prozatorului, în parametrii unui umor provocator, incendiar și, uneori, în afara oricăror reguli, îl *lasă cu gura căscată* pe cititorul cuminte, obișnuit cu... normalitatea și chiar cu banalitatea... normală (!) din experiențele sale de lector, familiarizat cu lecturi din *Răscoala*, de Liviu Rebreanu, sau *Război și pace*, de Lev Tolstoi (*Calendarul Doamnei Globale Julieta*, p. 5-6, ca o *Prefață sau Cuvânt înainte*), în limitele de avangardă ale domnului Teodor Parapiru, un scriitor talentat și îndrăzneț, care-și asumă riscul unui... altceva în planul literaturii culte. Desigur, acest lucru nu mă împiedică să-i semnalez o apropiere stilistică cu joc de umbre și lumini, cu parfum dramatic și umor de... *Teatrul absurdului*, din orizontul artistic al venerabilului Eugene Ionesco, cu replici ca din *Cântăreața cheală*, dintr-un text micuț, *Afacere de o cafea*, p. 10-11, cu un dialog de o absurdă banalitate. Sau, tot în limitele aceluiași umor impacient, imaginea unui Infern, între apocalipsa din *Divina Comedia*, de Dante Alligheri, și cazanele cu smoală din Iadul povestirilor molcome și șugubețe ale nemuritorului Ion Creangă, în istoriile parenetice ale contemporanului Teodor Parapiru (*Scrisoarea Papei*, p. 12-14). Umorul scriitorului Teodor Parapiru este inepuizabil, derutant, pe alocuri iritant, provocator de disconfort al lecturii, dar de-o suplețe stilistică revigorantă; trece nonșalant de la momentul foarte oarecare cu eroi *de trei parale* la tematici majore, ca de la înălțimea unui amvon papal, ecleziast și ușor mistic, sau, și mai strident, din nou la porția de viață de toate zilele a unei familii, cu divorț, copii părăsiți și tot tacâmul: *În urmă*

cu vreo douăzeci de ani, toți am fost surprinși când nepotul lui Costi, doctor, om serios, cu nevastă vrednică și cu doi băieți, și-a părăsit familia și a plecat la Constanța, cu o iapă tânără, cu părul lung, pacientă și poetă (Mesaj enigmatic, p. 15), banalul, oarecarele ridicat la rang de... entelehie a succesului, a ieșirii din stagnare. Tehnica literară, maniera stilistică, narativă sau lirică, toată personalitatea de creator a domnului Teodor Parapiru nu se încadrează niciunui reper de creator, nu se încadrează nicăieri, are propriile reguli, cu precepte riguroase, chiar când frizează vulnerabilitatea, se pliază după un canon care nu acceptă nicio ingerință disciplinară. Teodor Parapiru scrie o literatură în răspăr, ușor alergică și de-o violență virusată de factori emoționali și de un nonaccept, pe care și-l asumă cu o nonatitudine, ironică mai mult, și o morgă de noblețe cârcotașă, gustând din deliciile perverse ale împotrivirii. Inconsecvent, umorul parabazelor modernului Teodor Parapiru se apropie și de sinceritatea naivă a snoavelor, seamănă cu jovialitatea poznelor de la Humulești și plusează umoristic pe modelul *poveștilor de amor* grobian de pe peronul unei gări de provincie, cu bere, mici și ifose de mahala. Alteori, manifestă o tandrețe... suspectă pentru personajele umorului său belicos, cârcotaș, batjocoritor, pe care le scutește de traumele suficienței printr-o aspră patriarhală de... *bătaie la fund*, dar din care răzbate o nobilă iubire. Există, rar, dar există, în *Testis*, un text cu nuanțări lirice evidente, cu doar ușoare adieri de prozodie, cu aluzii de rimă împerecheată; *de peste mări și de peste zări – din atomul divin – cu aburul din vin – pluteau solemne și demne – Doamna Viață și Doamna Moarte (Un om cumsecade*, p. 19-20), care păstrează dominanta tematică a cărții și stilul inconfundabil al poetului Teodor Parapiru, pe care-l recunoști după doar câteva sintagme verbale: - *N-am înțeles mare lucru din poezia citită, dar tocmai de-asta cred că autorul este foarte talentat* (p. 21), asemeni unor prime acorduri muzicale din *Rapsodia Română*, de George Enescu, ori din *Simfonia III – Eroica*, de Beethoven. O altă sursă de umor vine dinspre onomastica selectată de T. Parapiru pentru personajele sale: Doamna Julieta, părinții – preoți Capac și Pricopie; între comun, derizoriu și sfinți pravoslavnic, cu extindere și în zona zoologică: pisica Toya, cățelul Dodică (p. 24); sau din alte texte: Madam Covalu, sfinții Hilario, Antistres; ori Amelia, Solo, domnul Corbu, Medeea Apostol, Madam Matilda. În scenariile, parabazele sau entelehiile sale, scriitorul modern parcă n-ar avea nicio regulă, atacă frontal, povestește, relatează, comentează, pare stimulat de întâmplări oarecare din care face un eveniment major ori din banalul cel mai banal creează un subiect de literatură de atitudine, de protest împotriva nimicului ca fapt important.

Atacă, cu importanță străvezie, un existențialism dual, între pravoslavnic blând și ușor desuet și o erezie prudentă, mai mult nostalgic-ironică: - *Care va să zică, fiecare bărbat e Adam și fiecare femeie este Eva pricepe și domnul Corbu în legea lui (Grădina vecinului Marțian*, p. 34). Sau un existențialism frenetic, de-o diversitate năucitoare, cu direcționări tematice spre o opțiune spirituală ecleziastică, din zona unui creștinism auster dar parcă și spre o erezie provocatoare: *Pe scurt, ironie a sorții, pentru perspectiva supremă, obsesivă, a nemuririi...* (*La vânatoare*, p. 44). De altfel, umorul din *Testis* este spectaculos, la limita spontaneității dintr-o scenă, în care actorul a uitat o replică și, în impas sau stăpân pe sine, s-a descurcat inspirat și spontan cu altă replică, în ropote de aplauze, iar domnul Teodor Parapiru, aflat mereu în această dilematică ipostază scriitoricească, a simțit că-l scutește de multe incomode explicații pentru interesantele, riscantele și originalele sale derapaje epice. Arta portretului la prozatorul Teodor Parapiru este ușor virusată de un sarcasm derutant și o nobilă afecțiune pentru personajele sale, ca și pentru toate păcatele omenești, deoarece este animat de o generoasă atitudine de echilibru, dar tot sub semnul umorului se află! Un umor în aparență în afara oricăror reguli, între inocența zâmbetului de copil cu reacții candidă, și rânjetul acru și pervers al unui cinic, dar scriitorul T. Parapiru are reacții conciliante cu nuanțe imprevizibile și, la fel ca actorul de care aminteam, pentru cartea sa primește mulțumiri, pe care le acceptă cu plecăciuni elegante și cu alte cucernice cuvinte de mulțumire. Noroc că cititorii nu-i aud replica mormăită și suspect de manierată!?

TESTIS este o carte de cultură generală, între două accepțiuni intelectuale, cu opțiuni majore de succes dar și cu mesaje vagi de disconfort al lecturii, din partea unei categorii de cititori, pe care autorul, lucid și echilibrat, și le-a asumat.

Pre limba oilor!

Când conspirau cum să atace turma,/ le-am opus poezie,/ când își ascuțeau colții,/ când făceau prăpăd sfârtecând oile,/ le-am opus lenea și somnul;/ când mi-au explicat foarte clar/ că toți, absolut toți,/ chiar și leneșii și poeții - / mai ales poeții - / trebuie să urle împreună cu lupii, / le-am adus scutiri medicale / din care reieșea foarte clar/ că, pe urletul meu, nu se poate conta...

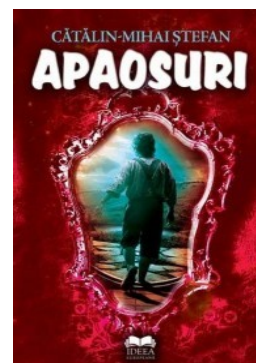
Și nici pe poezie nu se poate conta. Scria tot în scutirea aceea medicală ... cu litere mici. Așa se întâmplă când lenea și somnul se amestecă cu limba oilor. Rodul nu e comestibil. Ți-o spune un arici!

Traian Călin Uba, *Și totuși rodim*, București, ed. Vremea, 2007

Șotron cu trenul

După ce eu și tata ne-am așezat pe banchetă/ a intrat mama în compartiment/ și ne-a spus că acolo este cald vara./ Am scos capul pe geam și pe lângă urechile mele/ au început să vâjâie stoluri de păsări/ care ne urmau, iar pe măsură ce înaintam în peisaj/ acesta se trezea în mine, cel din copilărie în bătaia la/ palme cu rigla.

Ce mi-a plăcut la această carte este că deși a fost publicată la editura *Ideea Europeană* nu conține nici o idee poetică. Îmi mai place cum scoate autorul capul pe geam, din tren, vara, când e cald. Noroc că stâlpii laterali sunt departe că altfel ... altceva vâjâia. Cred totuși că este o greșală în text. Nu trebuia *pe lângă urechile mele* ci *printre urechile mele* ... ar fi fost mult mai plauzibil cel puțin pentru un arici. Iar titlul e imposibil, improbabil, incongruent...

Cătălin-Mihai Ștefan, *Apaosuri*, București, ed. *Ideea Europeană*, 2012

Giulia

prea multe delicatese te înnebunesc mai ales/ dacă ești o javră trecută și costelivă ca mine/ și vezi în mijlocul patului o femeiușcă deschisă/ ca un atlas geografic/ cu piciorul ușor flexat inghinal și niște cupe/ creole în lumina televizorului/ cum erau odată testiculii mei rotunzi și tari/ toată numai a ta.

M-am pierdut deși sunt un arici dezghețat. Cartea m-a impresionat plăcut. Are niște ilustrații fantastice dar este un mare păcat că editura a adăugat și poezia autorului. A stricat farmecul inițial. Ce telefon ziceai că are Giulia asta?

Dan Cristian Iordache, *Abel și eu*, Timișoara, ed. *Brumar*, 2010

BRUMAR

dan cristian iordache
abel și eu

Hiperbolizarea suferinței

Zeno HALUPA

Cioran spunea că *suferința duce la renunțare*. Ei bine, această plachetă de versuri semnată de Virgil Andronescu, intitulată *Necropsie lirică*, reprezintă un astfel de gest, o renunțare, întrucât autorul pune accent pe suferință, *forța centrifugă ce te detașează de sămburele vieții*, după cum avea să precizeze iarăși marele filosof rășinărean.

Din punctul meu de vedere, autorul riscă aducând o carte a suferinței într-o lume devastată de ea, ceea ce implică, inevitabil, întrebarea: Mai sunt oamenii dispuși să citească sau să manifeste interes față de necazurile și neajunsurile altei persoane...? Mai interesează pe cine suferința aproapelui, când însăși noțiunea pare învechită, agasantă, obositoare? În prezent, aproapele fie întruchipează eșuatul umanism biblic, fie întruchipează infernul.

Autorul, *intrat în viață provizoriu, simte că timpul nu a ucis copilul din el, doar că l-a îmbătrânit, ceea ce îl face să rateze întâlnirea cu marile bucurii ale vieții*. Pesimismul și spleen-ul sunt evidente, versurile căpătând nuanțe morbide, tragice, când citim că *o viață canceroasă poate fi tratată cu alcool*.

De menționat că nu orice suferință este, prin excelență, o metaforă, și că nu orice amărăciune poate fi transpusă în sfera literară. Există suferințe care nu trebuie să iasă din carne, precum există idei care trebuie să iasă din abstract. Autorul stârnește un mare interes când Îi cere lui Dumnezeu *să nu îl scoată din ispită*, dar bate în retragere când ne spune că *zi de zi, ambulanțe după ambulanțe duc și aduc morți și muribunzi*, imagine vizuală care nu pare a fi tocmai poetică, ci cotidiană, un existențialism urban, ușor forțat, pe scurt, o simplă impresie dintr-un jurnal intim. Nu puține sunt momentele în care poetul pare a fi îngreunat de molozul cel de toate zilele, în care până și *scrisul pare a viață trăită-ntr-un coșciug*.

Personal, m-ar fi interesat mai mult problema nescoaterii din ispită decât ambulanțele care poartă morți și muribunzi. Poate ar fi fost mai adecvat ca autorul să aprofundeze ideea copilului din el, neucis, doar îmbătrânit, întrucât vedem aici influența lui Labiș, din *Moartea căprioarei*. Știm că în acel poem inegalabil, băiatul, asistând la vânătoarea căprioarei, face brusc trecerea de la copilărie la maturitate, într-un cadru în care foamea învinge orice sentiment și orice lacrimă: *Mănânc și plâng. Mănânc*.

La fel, autorul putea să bată monedă pe ideea sinuciderii, sofistic ascunsă în versurile: *dacă nu ai murit atunci când trebuia, încearcă să mori atunci când vrei tu!* Însă, bineînțeles, acest lucru ține de subiectivism și de ceea ce vrea fiecare să afle într-o carte, arhicunoscut fiind faptul că gusturile nu se discută.

Obsesia morții, a deznădăjdiei și a nimicului este la orice pas: *cuțitul murdar înfipt în spate, iubitele care îmi vor plânge cadavrul, femeia strâmb făcută din topor, strigătul de fiară încolțită, purtarea, blestemul născut în sânge* fiind dominantele unui suflet specializat în estetizarea cicatricii.

Așa cum Blaga spunea că *fructul este parfum condensat*, tot așa putem spune și noi că suferința este carne condensată, ghemotoc de vai-uri și gemete. Poeziile din acest volum vor să indispună, să aducă nori negri pe cerul cititorului sau, dacă este posibil, chiar să nimicească însuși cerul.

Rană în căutarea puroiului, cancer în căutarea metastazei, miel în căutarea tăierii, Virgil Andronescu scrie ceea ce simte, fără să altereze realitatea, fără să împodobească versurile. Pe alocuri, metaforele trec pe plan secund, tocmai pentru a lăsa loc unui realism personal, a ideii că ceea ce simte autorul trebuie să capete valențe absolute.

Hiperbolizarea suferinței este o caracteristică a cărții, o caracteristică uneori monotonă, alteori benefică, întrucât aflăm, tot de la Blaga, faptul că *cei mai mulți poeți, au, în grajd, în locul Pegasului, un dicționar de cuvinte*. Autorul nu are acel dicționar de cuvinte, folosit de majoritatea artiștilor, care vor să acapareze prin neologisme și expresii împopoțonate, dar nici nu crede în Pegas, acesta fiind doar un cal mort, cu aripile smulse. Pentru Virgil Andronescu, locul dicționarului de cuvinte este în bibliotecă, iar al lui Pegas, în mitologie. Aici, însă, triumfă neantul, mitologia filosofică a unui poet care *trăiește un vis urât, de neiertat*.

Cartea aproape perfectă despre apropierea furtunii perfecte

A.G. SECARĂ

Florin Dochia, *Produse derivate*,
Editura Grinta, Cluj-Napoca, 2017

O carte ispititoare (!): aş fi putut începe cu... așa se întâmplă când stă să înceapă trecutul! Armata regretelor e gata să lupte cu armata lipsei de regrete, spleenul contemporan este gata să dea o lovitură de stat-ut liric (sunt patru poeme splin, răsfirate, aproape ca o pânză de... zeu), păsări multe și alți... demoni sau îngeri stau să vină, zburând sau nu, dansând precum cocorii ori lebedele negre (sunt destule păsări în această carte), pe peroane de gări sau de stații metrou, tramvaie, autobuze, în așteptarea unei furtuni perfecte, furtună care ar putea fi și o carte de... produse derivate, unde Lumina se împarte ciudat între paradisuri și infernuri personale sau nu!

Între stoicism și dionisiac, e atât de simplu: *să-ți scoți inima/ și să o lași să ardă/ deasupra capului tău,/ să lumineze drumul celor care te iubesc,/ chiar dacă ei încă nu știu asta.// e atât de simplu/ să lași sângele să curgă/ precum lava vulcanului,/ care purifică/ și arde tot ce e vechi,/ care dă viață nouă/ și deschide calea înaltă.// e atât de simplu să fii patetic/ în zilele de sărbătoare/ și să te închizi în tine/ în celelalte zile,/ când îngerul te părăsește/la marginea drumului/ și nimeni nu-ți pansează rănilor,/ și nimeni nu ți le vindecă./ vezi cum se târăște în urma ta/ ceața deasă a trădărilor/ și doar inima ta aprinsă/ poate lumina o cărare îngustă/ spre un infern suportabil.* (p.60-61)

Dintr-un unghi oarecum inedit de vedere, găsim în carte erotism și teologie, drumuri grele către o mistică unitară: *de la tine mi-au rămas lacrimile uscate/ pe pleoape – sarea lor îmi îndulcește viața.// de la tine amprenta fierbinte a trupului/ pe pielea mea acoperită de brume.// de la tine sensul pierdut al existenței,/ într-o lume subterană/ de la marginea universului.// din când în când trece Dumnezeu,/ mă privește și dă din cap a mirare/ nu te-ai săturat să mai scrii poezie?* (p.69 – *pastorală*)

O întrebare care-l înrudește, foarte de departe, pe criticul literar cu Dumnezeu, sic!

Poate dacă ar fi să fim reducăniști, ar trebui să scriem doar despre... teologia lui Florin Dochia (teologiile fac mereu poezii interesante!), apropo de teoria mea deloc pretențioasă conform căreia *teologia este poezie!* Cert este că... divinitatea este, cel puțin pentru poet, câteodată, femeia iubită: *când treci tu, mugurii se sparg/ și frunzele merilor izbucnesc în aerul umed./ deodată, fluturii se opresc în zbor/ și te salută cu antenele tremurânde./ știuca nu mai vânează libelulele./ șoimul nu mai caută șoareci pe câmp./ gușterii te privesc din iarba înaltă.// când treci tu, florile cresc mai repede./ chiar eu, de-aș fi cireș, aș înflori./ ești lumina care dansează/ la marginea întunericului/ și mușcă din el cu atâta poftă,/ încât îl preface în haine de apă/ pentru albiile secate/ din inima celui pierdut/ pe potecile singurătății.* (p.77)

Mai suntem amenințați cu un titlu: *se lasă cortina*, dar cert este că deocamdată suntem post-baudelaireieni, secretul unui zbor, p.72, dezvăluindu-ne o plajă misterioasă plină de albatroși morți sau chiar doar își așteptau rândul la... o feniciadă superbă, memento phoenixmori, precum cea de la p.17: *e târziu pentru cocorul bătrân./ e târziu// ultimul pui a plecat demult/ cu stolul, peste nori călători,/ din aripi vâslind și visând.// când gerul/ ascuțit ca o flacără/ va arde aerul,/ el va fi încă aici,/ iar țările calde tot mai departe.// frunzele cad fără grabă,/ florile în rădăcini se întorc,/ ghearele lui se strâng în piept,/ sub aripile moi se strecoară/ omida memoriei strivită sub pas.*

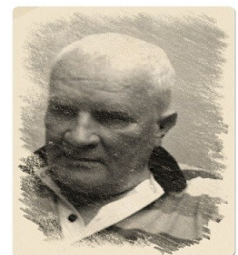
Într-un fel, *nimic nou pe front*, p.18, luciditatea ia notițe frenetic, chiar și de la (un) infern, p.19, între unii rămâne câte o mare de cuvinte/ pe care nimeni nu le mai înțelege, p.76, finalul este, totuși, oarecum senin-sapiential, ca la Kiplingul *dacă...: când mâine nu există,/ scufundă-te în azi,/ înalță-te în slavă/ adâncul să nu-l scazi.// cuprinde-n*

tine clipa,/ păstrează-o în lumină,/ să n-aibă începuturi,/ sfârșitu-i să nu vină.// când ieri n-a fost/ și mâine nu mai este/ nu căuta un rost,/ doar astăzi e poveste. (p.101)

Așadar, doamnelor și domnilor, nu poetul-nepereche, ci poetul Dochia-Poveste! Între Dante, Tolstoi, Nietzsche, Villon, Novalis, Baudelaire, Poe, Cioran (penultimul poet este dedicat lui Emil Cioran; asta ca să amintim câteva referințe pentru cei mai orbi decât Homer), Florin Dochia nu cedează deloc în fața nebunului gust, împlânzește cu bici de cuvinte de lumină răul și întunericul, singurătatea care este un zeu atotputernic, rival al Unicului (înțelegeți paradoxul, că doar de aia e paradox!), propovăduind în tăcerea și arșița nopților:

vei învăța că singur ești întreg,/ vei învăța cum să te-mparți pe tine,/ cum să oferi și altora destine,/ acelor ce tăcerea o-nțeleg. // vei prețui de-acum tăcerea sfântă,/ vei asculta discursul îngerului mut,/ sfidând cuvintele de împrumut -/ false chemări nu te mai înspăimântă. (p.100)

Despre Epigramă

Vasile MANDRIC

Se spune că Epigrama este copilul născut din flori cu mamă minoră și tată necunoscut. Mulți curioși au încercat să-i stabilească paternitatea, așa că teste probe și prezumții au dus la concluzii (deja cunoscute) că adevărații părinți nu pot fi decât, mama Satira și tatal Umorul. Despre conjunctura în care s-a produs actul de concepție, iarăși umblă diferite zvonuri. Unii susțin că Umorul, fiind invitat la ospățul prietenului său Bachus, a întâlnit acolo o slujnică sau cam așa ceva care îi satiriza pe amândoi dar s-a iubit numai cu unul. Alții, dimpotrivă spun că Umorul flăcău tomnatic, a fost tras pe sfoară de o fetișcană isteată care râdea de virginitatea lui. A râs și el de ea, dar până la urmă nu știu cine a avut dreptate, căci aceasta i-a zis: *Râde hârbul de oala spartă de alții.*

Supărat Umorul a plecat, neștiind că, de fapt, duelul tot el îl câștigase, rămânându-i Satirei să mediteze după nouă luni asupra rezultatului final ... În orice caz, oricum s-a născut, Epigrama a fost și este răsfățata multor cavaleri ai condeifului, cărora confrății le-au zis Epigramiști. De fapt, epigramiștii sunt guri sparte care n-au vorbe, lucru care nu prea contează, căci vorba multă e sărăcia omului. Ca individ, epigramistul are mâncărime de limbă, gust de trântă dar n-are putere, cum ne-o spune Ghiocel Constantinescu:

*Să fiu un fulger tare aș mai vrea
Ca să cobor din ceruri ca taifunul
Nu ca să luminez pe cineva
Ci ca să mai trăsnesc pe câte unul.*

De aceea pentru aceștia trebuie să-ți întorci totdeauna sufletul pe față și buzunarele pe dos, bineînțeles când sunt pline, mai ales cu valută.

Vali NIȚU

culoarea cuvântului șoptit

pictez în jurul unei inimi
cu mâinile goale scena imaginată
în lumina miezului de noapte
să nu topesc amintirile
logodite cu umerii albi din șoaptă

descifrez cuvinte din adânc de călimară
ce pot să fac decât să cred
în rescrisul unui destin
scris într-o viață

la poarta ochilor așteaptă iubirea
cu fiecare privire vorbește trecerea neuitată
plouă copacul cu un refren dintr-o lacrimă
în luntrea noastră

o femeie și un bărbat
adună picătură cu picătură
în poemul asumat.

vers și șoapte

buze nesătute odihnesc privirea
pe trupul flămând
prind anotimpurile cu siguranța versului
de metaforele din cuvânt
aceleași tu
aceleași note celeste
pe clapele trăirii noastre

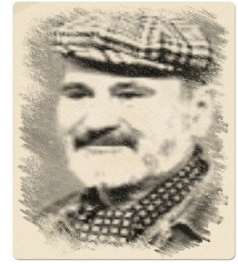
irepetabilă partitură de pian
dinspre trăirea refrenului unui rost
melodia din noapte
vers și șoapte.

viața mea surprinsă-n vers

afară e frig
în seară buzele-s flămânde de rost
timpul din oglindă traieste iubirea din iarnă
nu-i simplu vitraliu anost

spre mai departe în scânteia privirilor
spre vârful de lumină
spre viața trăită... nu șoptită
spre tăciunele aprins de fiecare seară

pe destinația mersului te găsesc printre flori
în atâtea nuanțe de culori
ortografia vieții
simplitatea cuvântului cuprins în necuprins
într-o nouă carte.

Adio, la debarcarea de pe Rarău

parodie după Adio de Duiliu Zamfirescu

Adio, frate pescador
Cu punțile proaspăt vopsite,
Las Palmas – port strălucitor
Acasă, iute mă trimite.

Blindat cu blugi și cu umbrele,
Cu whisky vechi de zece ani,
Țigări, carpete, portofele,
În Brăilița le fac bani.

Contrabandist de marcă, vechi,
Eu nu am nici un pic de teamă,
SELV nu mă ia de urechi
Drept scut eu am Carnet de vamă.

În marș spre zonă, temerar,
La pescuit în misiune,
Nu uit că lângă Gibraltar
Am avut o coliziune!

Frumoasă poștăriță

parodie după Frumoasă copiliță de Vasile Alecsandri

Frumoasă poștăriță
Desprinsă din povești,
În scurta ta fustiță
Tu mă întinerești!

Izvor de fericire
Tu mă faci temerar
Uit cu desăvârșire
Că sunt pensionar!

Ai trăsături divine
Tu ești zâna cea bună
Aș vrea să vii la mine
De zece ori pe lună.

Când tu străbați aleea
Călcâile mă ard
Te-admir și de aceea
Nu vreau să-mi fac un card!

Păun CONDRUȚ

Cântec pentru adormit baronul local

*parodie după Cântec pentru adormit
Mitzura de Tudor Arghezi*

Doamne, dă-i un yaht pe mare
Spațios, fără pereche
Și-o amantă iubitoare
Cu o floare la ureche.

Să plutească lin pe apă
Să nu îl prindă stihia
Pe toți cei care îl sapă
Să-i lovească amnezia.

Să-i dai și un avion
Cu pilot fenomenal
Să se simtă mai baron
Când pleacă pe litoral

Fă-l bogat cum altul nu-i
Dă-i euroi și parai
Și oricând vrea rânza lui
Să petreacă în Dubai.

Și să le ia la toți maul
Când sosește DNA-ul.

Angela Burtea - Ochiul sufletului

Jenică CHIRIAC

O cunosc de multă vreme pe Angela Burtea. Am fost colegi de cancelarie. I-am urmărit scrisul și scrierile. Ne-a adus alături, de două ori, dragostea. Odată, de profesia, deloc ușoară de deștelinitori de suflete infantile, a doua, cea de literatură, așa zice de sclavi, fără puțință de scăpare, ai cuvântului scris (*scripta manent!*). M-a învrednicit cu încredere, oferindu-mi spre lectură și recenzie unul dintre reușitele sale romane de dragoste, *Zamfira*. Atunci, încântat de epica romanului, de sufletul poetic al autoarei, am ticluit cronică de post-față *Poeta nu se dezmințe*. În adevăr, romantismul creatoarei își află rădăcini temeinice și-n poezia vieții, gândirii și simțurilor sale. Este, mai lesne, o poetă care scrie proză! Impresionantă și impresionabilă de frumoasele culori ale vieții, și-a dedicat pana literaturii pentru copii, poeziei și romanelor de dragoste. Nu ne vom opri asupra operei sale de dragoste. Nu ne vom opri asupra operei sale de ansamblu, deși tentația este mare. N-o facem, deoarece ne-am dat cu părerea în alte rânduri și, vrând-nevrând, ne-am repeta (dacă cumva n-am făcut-o?!).

Angela ne surprinde de fiecare dată. Iubește, cel mai mult, poezia, lucru de necontestat. Acum, cu acest *ochi al sufletului* ne plasează în zona prozei scurte. Are un bun exercițiu de pe urma publicisticii, întrucât autoarea a colaborat și continuă să colaboreze la tot felul de ziare și reviste. Ne face plăcere să amintim că este redactor la revista on-line *Zeit*, că a inițiat și coordonat publicații școlare precum *Fantezii de mătase* (Școala Sf. Andrei) și *Prețul cuvintelor* (Liceul Pedagogic, Brăila).

Am semnalat și cu alt prilej faptul că autoarea, scriind proză, reportaje, tablete, eseuri, nu o dată îi aluneacă expresia de-a dreptul spre rimă și cadență. Vom exemplifica din creațiile acestui ultim volum, dar, până atunci, tot pe linia poetizării prozei, vom spune că – deși termenul nu este consacrat de teoria literară – unele povestiri pot fi definite pasteluri în proză. În adevăr, ce este pastelul, ca specie literară scrisă (cultă), decât o operă descriptivă care se apleacă asupra stărilor afective în relații cu tablouri din natură? Sensibilitatea autoarei merge mai departe: se lasă sedusă de natură în toate ipostazele ei temporale, caută și găsește frumuseți indicibile, le trece prin propria percepție, le încarcă de sentiment. Mai face un lucru: introduce în peisaj omul cu relele sale. Prozaicul nu strică armonia poeziei, vine doar ca, prin umbrele proiectate, să scoată în evidență plusul de culoare și frumusețe.

Din această categorie de pasteluri în proză putem cita titluri ca: *Dacă e septembrie, e toamnă*, *Chemarea ploii*, *Mă cheamă codrul*, *Ninge în aprilie*, *Noiembrie*, *Floare albă de cireș*, *Primăvara lui April*, *Toamna*.

Cât privește poetizarea prozei, am ales doar câteva fragmente cu o anume semnificație: *Nu-ți pierde încântarea și nici visarea-n doi, căci lacrimile tale de mac și de trifoi vor licări sub vrajă și vor cânta în noi!* (Gândul de lumină al nopții din noi); *Nu-ți face griji din griji multiple și nici din viață un păcat, dă sufletului cald binețe și minții tale rod bogat! Eu sunt aici, sunt nemurire și ziua-i far încătușat, iar tu, prieten al speranței și-al dorului nestrămutat!* (Lumina întunericului); *Nimic nu e ca toamna mai blând și mai nervos, nimic nu mă atrage din ce-i puhav, lăptos! Mi-așază la picioare covor pictat de vânt, de soare alintat și-ascuns printre cântări, stropit cu mustul dulce și plin de voioșie, cu lacrimi înțelepte în rame dantelate, cu gând pierdut în soapte, cu haină de alint* (Toamna).

O temă predilectă a Angelei este nostalgia față de vârsta copilăriei, pe când parfumul inconfundabil al casei și grădinii părintești îi legănau visele și-i încântau zilele fericite fără griji și necazuri. În chiar eseu *Nostalgie*, autoarea, reîntoarsă acasă, și ce frumos, duios, metaforic sună adverbul acasă! Cât de bogat în conținut de suflet! Nu, nu la întâmplare, a spus Grigore Vieru *Casa părintească nu se vinde!*. Nu se pot înstrăina trăiri adolescente, amintiri, viața însăși, a *copilului universal* (după George Călinescu). Cu câtă nerăbdare *dă năvală* Angela în *livada dulce din spatele casei*, cum *sare pârleazul* să ajungă la vie! Cu câtă sensibilitate poetică, cu ce imagini de *îndrăgostiți* descrie *reîntâlnirea de taină* cu bunicul, trecut demult la cele veșnice! *Te iubesc. De ce-am ajuns să te iubesc? Nu mi-ai răspuns.*

În alte eseuri, autoarea se apleacă asupra fenomenului social, cunoaște și descrie stări de fapt. O îngrozește urâtul din lume, nedreptatea, lipsa empatiei, desconsiderarea calității de om, vulgarizarea, dragul de arginți. În *Falnicul de ieri, ciotul de azi* cu limbaj specific fabulei, dă viață unui *ciot*, dialoghează cu acesta pe teme majore ale existenței umane. Este un *ciot* politic! Copac viguros altădată, la umbra căruia se tăvăleau în desfrânări frivole, *slugoii* obedienți. Rămas doar un ciot netrebnic, *slugoii* au emigrat în *păduri străine*.

Revolta este o mărturisire de credință. Este o revoltă nonviolentă. Enumeră, de la naștere până la maturitate situațiile de viață ce i-ar fi oferit prilej de revoltă, dar nu, autoarea nu se plânge, nu acuză destinul. Pune pe un taler al balanței vieții oportunități care i-ar fi conferit statut de *burgheză* și pe celălalt evoluțiile naturale, firești, modeste.

Cu ce s-a ales până în prezent? Cu ceva mult mai de preț. *Dintre toate bucuriile mele, cea mai dragă îmi este iubirea*. Este convinsă, într-un final, că *misiunea mea se împlinește*. Drept urmare, încheie această pseudorevoltă cu *Mulțumesc, Doamne și iartă-mi greșelile!*

În loc de concluzie, spunem doar că scrierile autoarei-poete Angela Burtea se cer citite, asimilate, interpretate cu rezonanță pe coarda sufletului. Unele adevăruri de viață sunt ascunse printre rânduri, ele trebuind căutate. Sunt și judecați de valoare cu rol axiomatic. Unele formulări tind spre calitatea aforistică.

Una peste alta, *Ochiul sufletului* conține fragmente de viață recompuse caleidoscopic, unele în culori calde, roze, altele în negru ca viața însăși.

Zig-Zag

Dunărea de Jos, nr.193, martie 2018 – Continuând tradiția numerelor tematice revista gălățeană dedică numărul acesta poeziei. Revista ne oferă o colecție de definiții ale poeziei. Semnalăm interesantul material *Diavolul șchiop care a fascinat Albionul ipocrit* semnat de Nicolae Bacalbașa unde autorul face o incursiune în viața și opiniile lui George Gordon Byron. Grupajul de poezie este rezervat autorilor Evelina Miteva, Tom Phillips, Mitko Gogov, Dan Mircea Duță. Pompiliu Comșa face o istorie a festivalului *Europoesia* de la Brăila din 14-18 septembrie 2018 cu focus pe volumul festivalului sub titlul - *Poeți italieni traduși de Simona Stancu*. Octavian Mihalcea scrie despre *Diversitatea ascensiunilor ideatice* ale lui Adrian Suci. Nu putea lipsi Nichita Stănescu care este prezent cu o poezie din *Ordinea cuvintelor*.

Luceafărul de dimineață, nr.2, februarie 2018 – Noul format, mult mai atractiv și mai dinamic, face din revistă una din cele mai bine machetate din țară. Din păcate informația nu se ridică la nivelul unei reviste cu pretenții. Avem nelipsita poezie semnată de Constantin Abăluță, Felix Sima, Gabriel Chifu, George G. Daragiu și Iuliana Miu. Toată această poezie stă sub semnul lui *Best Of*. Din păcate toată este de slabă valoare. Dacă așa arată un *best of ...* Alex Ștefănescu ridică ștacheta cu articolul *Horia-Roman Patapievici și denigratorii săi*. Pot spune că în mare are dreptate. Mai remarcăm și cronicile semnate de Radu Voinescu - *Despre cedări și concesi* la volumul Anei Selejan *Literatură mare, literatură mică* și pe cea semnată de Paul Aretzu *Fantezie și ingeniozitate* despre romanul *Atunci când era mereu duminică* de Ștefan Mitroi. Nu putem ocoli cronicile subiective semnate de Horia Gârbea care o laudă pe debutanta Lăcrămioara Andrei nu datorită calității poetice ci pentru că volumul a apărut la editura *Neuma* de unde Horia mănâncă și el o pâine. Penibil.

Apostrof, nr.334, martie 2018 – În *Cafe Apostrof* sub semnătura *Praetextatus* avem o jucăușă prezentare a activității redacționale dar și un sumar al unui număr din *România literară*. Mergând pe aceeași idee și pe la noi a trecut poștașul dar acest fapt nu e un lucru de semnalat în anul 2018 într-un colț de pagină de revistă. Interesantă ancheta numărului despre *Scriitorii și riscurile meseriei*. Răspunsurile însă parcă sunt studiate și date de parcă ar fi fost pentru recepția premiului Nobel! Multă infatuare și multă prețiozitate căutată. Foarte interesant materialul despre *Emil Gârleanu* semnat de Mircea Zăciu scos la lumină de Mircea Popa. La mai multe! Nilly Dargan, poetă din Israel, semnează o pagină cu propriile creații.(M.V.)

Gheorghe Naum viața și opera

(partea a II-a)

Hugo MĂRĂCINEANU

La Brăila îi atrage pe lângă el pe Mihai Gavrilov, Cotrava, Sorin Manolescu, împreună cu care vor forma Cenaclul *Dunărea de Jos*; sunt remarcați și supervizați de Teodorescu Sion (născut la Plopu, Ianca), profesor la Academia de Artă, care îi atrage în tabere de creație la Curtea de Argeș, iar ei, la rândul lor, îl cheamă și împreună lucrează în bălțile Brăilei. Discutau despre un sindicat al artiștilor, despre o obște, care să-i reprezinte, să le apere interesele, care să-i promoveze pe cei talentați, să-i ajute pe cei ajunși în nevoi. Sion era vrăjit de lumea bălților, dar el nu era un om al câmpiei, al întinderilor și era adânc implicat în formarea studenților săi, ba, mai mult, i-a influențat și pe brăileni - mai puternic pe Sorin Manolescu, în cromatică și peisaj, iar pe Naum l-a atras spre realizarea unor compoziții ample: *Viața la țară*, *Târg*, teme lucrate și de Sion.

Expozițiile Cenaclului *Dunărea de Jos* au un succes deosebit - se vând lucrările și, dintr-un carnet ținut de Sorin Manolescu aflăm cine erau cumpărătorii: consuli, ingineri, directori de bănci, de bursă, negustori, căpitani de nave etc. Dar artistul trebuia să câștige pentru a exista, lucrează litografiile alb-negru și color, peisaje, portrete, exersează și imprimă un șir de gravuri (cu acul) în care, așa cum susține doamna Harțuchi în volumul *Naum gravorul*, se apropie de perfecțiunea lui Rembrandt. Experimentează tehnica encausticii ca la grecii antici (pigment amestecat cu ceară rafinată) și ne lasă o serie de numai 30-40 de lucrări din care doar 4-5 sunt în Muzeul Brăilei *Carol I*. Lucrează, lucrează zilnic, stând gheboșat peste placa de cupru, cu ochii în lupa imensă, iar când obosește așterne pe cartoane flori, scene din port, peisaje, străzi și personaje, scene de baltă, portrete de pescari, iar când face un număr de 10-20 le dă unor persoane ca în drumurile lor prin țară să i le vândă.

Dar vremurile se întunecă din nou, artistul simte asta mai acut decât oricine în Europa reîncepe războiul și se decretează mobilizarea generală; cu ajutorul prietenilor reușește să fie încorporat pe loc așa cum erau cei de la C.F.R și așa cum erau și cei de la A.F.D.J. Se ocupa intens de cultivarea grădinii, de creșterea iepurilor și a păsărilor pentru a face față mizeriei și lipsurilor. Brăila geme interesată de armată și nave militare, se impune un regim de austeritate, după mai puțin de 35 de ani nemții se instalează iar în garnizoană și oraș, dar de data asta se comportă civilizată ca aliați și nu ca ocupanți.

Și încă nu era plin paharul mizeriei, calvarul începe abia după bombardarea gării și distrugerea unor clădiri de valoare istorică (Hotel *Belvedere*, Hotel *Sankt Petersburg*) și a venit lipsa lemnelor de foc, lipsa hranei, inflația, foamea, cartelele, devalorizarea modului de viață, propaganda abruptă și grosolană a unor tovarăși cu *origine sanătoasă* dar fără educație, cine țipa mai tare și bătea mai tare cu pumnul în masă era mai revoluționar. El, artistul, trăia din visele copilăriei și adolescenței, arar mai reușeau vânzătorii ambulante să-i mai plaseze lucrări pe la Galați, Focșani, Buzău, Ploiești, Tulcea, Constanța.

Ligia îi dăruiește doi băieți, Gigi și Nicusor, el singur trebuia să țină toată familia: copiii, soție și soacră, pe doamna Vasilescu. Începe să se simtă o dezmoștire abia după 1953, dar prin oraș circula soldatul sovietic; *Lyra* era teatru rusec, *Casa Armatei* era condusă de ofițeri ruși, peste tot erau încartiruiți ofițerii cu soțiile, iar copiii lor aveau școala rusească. Gustul pentru cultură și artă nu putea fi învins iar soldatul sovietic trebuia să fie exemplu așa că *Teatrul Comunal* funcționează, *Cărăbuș* dispăre, *Lyra* devine un fel de teatru liric pentru soldatul sovietic. A.R.L.U.S.-ul este încurajat, că de, trebuia culturalizată masa, clasa muncitoare. Oare nu își mai amintea nimeni de suferințele lui Clony, Băncilă, Nae Ionescu, Nicolae Iorga?! Întrezărește o șansă și în spiritul noii orientări pune bazele unei școli de artă, *Școala Populară de Artă*, după modelul sovietic dar cu ideile și oamenii Brăilei: N. Naum, Catrava, Tomaseli, Tamara Izbășescu, Bebe Ivanovici, o școală, o adevărată facultate, intrai cu examen și numai dacă erai elev sau ai absolvit școala medie. Cataloage, note, examene trimestriale, anuale, expoziții, examen de absolvire. Obiecte de studiu: istoria artei, anatomia artistică, perspectiva decorativă, pictura, desenul. Avea secții de pictură, grafică și mai târziu sculptură și tapiserie.

Obținuse o victorie uriașă, ieșea permanent în public prin elevii săi (mulți sunt astăzi artiști plastici cu un bun renume nu numai în Brăila). Domnul Naum. Da, era un domn, nu apărea nicăieri fără pălăria, cu boruri mari, de sub care licăreau ochii săi albaștri-verzui deveniți în vremea din urmă șăgalnici și triști, în costum impecabil, vara de culoare deschisă, cu pantalonii călcați la dungă, o ținută care impunea respect și îmi închipui acum de ce Alexandru Ciucurencu de câte ori îl vedea pe acest *Senior* al U.A.P. începea să-l roage: *spune tu, măi Ghiță, la ăia la Uniune, să-mi dea niște bani că nu mă mai descurc !* Da, a alergat la Galați, la Tulcea, la Slobozia, la Călărași, să-i caute pe toți colegii, pe artiștii locali și îi găsește pe Găvenea și Pavlov la Tulcea, pe Spirescu la Galați și pune bazele filialei U.A.P. Brăila, cu *Cenacluri* în celelalte orașe, cu toate că Galațiul era capitala regiunii. Uniunea Artiștilor Plastici, asociație profesională cu personalitate juridică, susținută și încurajată de politica partidului, dar cu ce preț?! Abia noi cei ce am venit după anul 1960 ne-am dat seama și l-am plătit. *Tovarășul* Naum executa comanda de la raionul de partid Brăila, picta *Comitetul Central al P.M.R.* de zece ori. Părinții proletariatului Marx, Lenin, Stalin de câte cinci ori. *Portretul tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej* de 50 de ori, ca să meargă lumea la defilare de *7 noiembrie, 1 Mai, 23 August* și ce se va mai ivi pe parcurs.

Copiii creșteau, s-au mutat pe strada Unirii la numărul 38, o casă mărunță cu grădină în față, nevoile erau tot mai mari, el trebuia să se descurce la *Școala Populară*, cu ce vindea în magazinele *Fondului Plastic*, cu *comenzi de importanță socială* (mai târziu le vor zice *comandă socială*), și, în sfârșit, cu *fondul de achiziții* alocat special de către partid. Despre acest fond de achiziții, Sorin Manolescu nota: *suntem prea mulți pentru o bucată mică de pâine!*, nu știu dacă erau prea mulți, dar știu sigur că valoarea certă și pe care a confirmat-o timpul a fost N. Naum. Galațiul creștea, fondurile curgeau la regiune, la Galați se construiește, se fac vapoare, fabrici și pe lângă *Școala normală* (care dispăruse la Brăila) au apărut institutele pedagogice de 3 ani care fabricau intelectuali pe bandă, după școala medie de 10 ani. Brăila rămâne tot mai în urmă și ca un blestem în 1964 începe distrugerea *Bălților Brăilei*, cartierul *Comorofca* dispăre (casele lacustre sunt dăramate), lipovenii pescari încep să migreze spre Babadag, Sulina, Jurilofca, dispar și piețele de pește de pe chei. Băiatul cel mare Gigi, care în clasa a VII-a îi uimea pe toți cu maturitatea desenului său, care intră la *Școala de Arte Plastice* din București (*Liceul Tonitza*); Nicu, fiul cel mic, e un zurbagiu și un răzvrătit, veșnic cu probleme de comportament și învățătură. Ligia și doamna Vasilescu apelează la relațiile lumii din care veneau: fost colonel, fost primar, domnul doctor, doamna arhitectă, și-i ocrotesc pe cei doi și-i lasă să se dezvolte liber.

Gigi Naum,
fiul lui Gh.Naum

Domnul Naum e în război cu cei care distrug orașul, îi critică în ziarul local *Înainte* - cum zicea brăileanul neaoș, le face educație civică ori îi muștruluieste pentru necunoașterea problemelor de care se ocupau, drept care mulți nu-l înghit și-i *poartă sâmbete*. În oraș au mai venit absolvenți, Emilia Dumitrescu, frumoasă, blondă și plină de elanuri subversive. Începe să se manifeste și scenograful Matei, alături de grupul cunoscut. Gigi termină *Școala Medie de Arte Plastice* și vrea să dea examen la filologie, întră în conflict cu Naum - tatăl și în final Gigi își dă foc la toate manuscrisele (multe dintre ele citite și de mine), plus corespondența cu Grumberg Marius, cu mine, cu Ion D. Ion și alți colegi. Mergem amândoi la Institutul N. *Grigorescu* și picăm, anul următor eu *intru* iar el *pică* la Iași. Să fi fost asta o răzbunare a unor cozi de topor ce se strecuraseră în *Uniune* și se răzbuiau pe intransigența lui Naum?!

O celebră zicală circula printre artiști: că *la Fondul Plastic e Foamete și la Uniune e Jale*, pentru că la fond era graficianul Foamete și șef la uniune era sculptorul Ion Jalea, aceștia aveau *origine sănătoasă* și executau *comenzi sociale*. I-am văzut gravurile, linogravurile, lucrările de grafică, expozițiile republicane de la *Sala Dalles*, le-am văzut în colecțiile *Academiei Române* ori în expozițiile temporare ale *Muzeului de Artă al R.P.R.* Lumea mirifică a bălților, s[iciilor, lotcile, coșurile cu pește, lipovenii, portrete de bătrâni cu bărbi despletite și brate vânjoase, compoziții cu grupe de pescari trăgând năvodul, jocul halucinant al petelor de lumină zburate printre *Frunze de s[icii și sticliri de unde* toate sunt prinse cu har și o desăvârșită măiestrie de acul gravurului Naum. Drumurile bejenarilor, drumurile transumanței oierilor macedoneni cu măgărușii lor, cu tot avutul stânei în spinare, portretele copiilor și zbenguiala cailor prin luminișurile bălții devin subiecte pline de o căldură părintească. După dispariția Balcic-ului, *Barbizonul* artelor plastice românești este aici la Brăila. El, acest *om al locurilor sale*, dă artiștilor români un nou *Barbizon*.

Cohorte de graficieni încep să răscolească bălțile, Delta și în *expozițiile republicane* apar tot mai des nume ciudate ca Periprava, Maliuc, Crișan, Partizani, Mila 25, se ridică și se impun nume de graficieni din București, Cluj, Baia Mare. U.A.P.R. organizează tabere de creație la Tulcea, Mila 25, Crișan, Sulina, Partizani impunând nume de pictori ce mai înainte lânzeau în somnolența unor edili nepricepuți și dezinteresați. Se impun printre noi, cei tineri, Spirescu de la Galați, acuarelăștii Pavlov și Găvenea senior, și redescoperim pe Dărăscu cu ale lui peisaje la Sulina. Maestrul face mici bijuterii, icoane din coji de ouă colorate, imprimeuri ștanțate adânc în mucavaua lacuită de seamănă cu pielea de Cordoba, excelează în gravuri și tehnici redescoperite ori inventate, de dimensiuni mici, toate legate de lumea ce se zidise în inima lui.

Prin 1973 eram în casa de pe Unirii 38 când au sosit trei japonezi (ingineri ce fuseseră chemați pentru *Combinat*), aceștia știau, văzuseră și voiau să cumpere gravuri de Naum. Am fost impresionat, știind că cei mai mari maștrii ai tuturor timpurilor pentru gravură au fost și au rămas japonezii. După *cvadriena de la Veneția* din 1964, unde se expun pânze de Țuculescu și grafica Emilia Dumitrescu, întreaga secție de grafică a uniunii este revoltată, dar tovarășul de la *Ministerul Culturii* (care facilitase trimiterea lucrărilor Emiliei) îi amenința că le taie fondurile de achiziții. Și, ca să-i calmeze, organizează o itinerantă: Kiev, Moskova, Ulan Bator, Beijing, itinerantă însoțită de *comisari de expoziție* furnizați de cooperativa *ochiu' și timpanu*.

Începând cu *Saloanele Naționale* patronate de *Fundația Regală* și până la *Republicanele* ce reuniau artiști din toată țara, Naum a fost permanent prezent și în același timp un punct de reper în gravura națională.

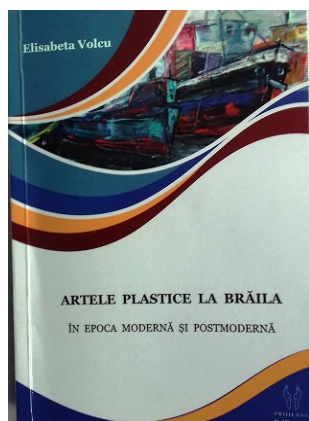
În 1968 Brăila se rascoală împotriva noii hărți administrative ce o subordona Galați-ului. Ca rezultat al acestei revolte, când oamenii au ieșit în stradă, (pentru prima dată după 8 noiembrie 1947), ca să protesteze, s-a aprobat nașterea județului Brăila. Sărbători, bucurie, plantat stejari pe faleză, fixat stema județului, el artistul plin de încredere a proiectat o expoziție colectivă sub noua siglă a *Județului Brăila!* Pe strada Călărași, în clădirea fostului *Tribunal al Dunării* - actualul *Institut de Inginerie* - în holul *Monumental* și pe scara ce duce la nivelul unu, au panotat prima expoziție de mare anvergură. Se cățara pe scară, schimba, îndrepta, îi ghida pe ceilalți, dar inima lui îi făcea neazuri de multă vreme (să fie de vină acizii cu care lucra, patima cu care se exprima nu numai în artă, cine știe?), așa că avea în buzunarul de la piept o cutiuță cu pastiluțe de nitroglicerină din care, la momentul critic, punea una sub limbă și se calma. Când cobora scările, bucuros de expoziția aranjată, apare Emilia care dăduse roată expoziției și se repede asupra maestrului, care nu mai era *nea Ghiță, ajută-mă!*, care era un dușman care îi pusese ei lucrarea într-un loc nepotrivit, că nu încurajează tineretul, *că voi ăștia bătrânii nu faceți loc tinerilor de care vă bateți joc!* Maestrul se înverzise, o ghiară de oțel îi sfâșia pieptul, se înmoaie și dă să se prăvale, doi bărbați zdraveni îl prind și-l scot pe trotuar la aer, el se bate cu mana pe piept, dar cei doi nu știau de nitroglicerină, maestrul Naum cade și se rupe firul. Cineva îl caută în buzunar, găsește cutia dar gura îi era încleștată, trupul cuprins de un tremur prelung și se liniștește.

În cimitirul *Sfântul Constantin*, sub piatra ridicată de U.A.P., își dorm somnul etern Ghiță și Ligia, Gigi și Nicusor. Brăila, cu chiu cu vai, a reușit să-i dea numele unei *Galerii de Artă*, că bine zice românul: *nimeni nu ajunge primar în satul lui!*

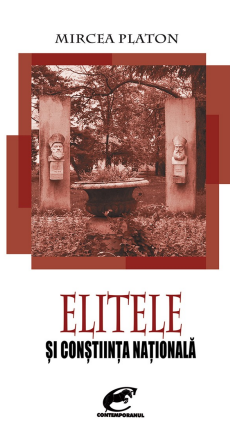

Tolbuhin

Semnal

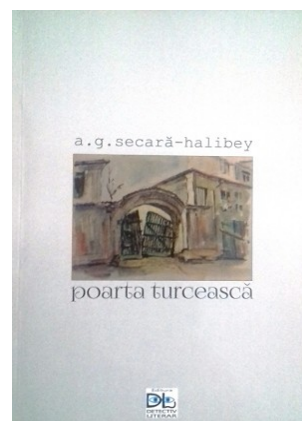
Elisabeta Volcu,
Artele plastice la Brăila în epoca modernă și postmodernă.
Brăila,
Ed. Proilavia, 2018.

Mircea Platon,
Elitele și conștiința națională.
București,
Ed. Contemporanul, 2017.

Gheorghe Lupașcu,
Regele Cal și suita sa Regală de poeme.
Brașov,
Ed. Pastel, 2017.

a.g.secară-halibey,
Poarta turcească.
București,
Ed. Detectiv literar, 2017.

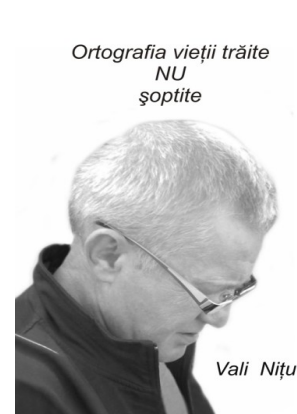
Mioara Bahna,
Paradigme poetice actuale.
București,
Ed. Detectiv literar, 2018

Geo Galetaru,
Iarna cireșelor amare.
Timișoara,
Ed. Eurostampa, 2017.

Tudorița Tarniță,
Pe diagonala cuvintelor.
Siliștea-Brăila,
Editura InfoEST, 2018.

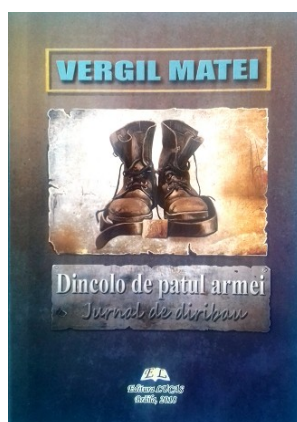
Vali Nițu,
Ortografia vieții trăite NU șoptite.
Târgoviște,
Editura Bibliotheca, 2018.

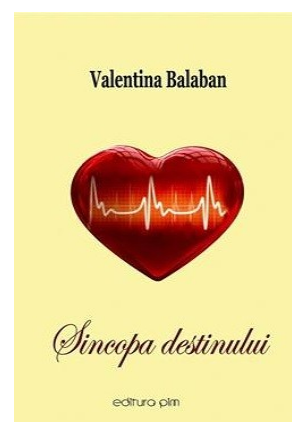
Magdalena Iugulescu,
Cecilia.
Iași,
Editura TipoMoldova, 2017.

Ion Aldeniu,
Astă seară la teatrul George Ciprian.
Făurei,
Editura Liric Graph, 2018.

Vergil Matei
Dincolo de patul armei Jurnal de diribau.
Brăila,
Editura Lucas, 2018.

Valentina Balaban,
Sincopa destinului.
Iași,
Editura Pim, 2018.

Brăila 650 în mărci poștale

Nelu IVAN

Apariția celor cinci mărci poștale cu simbolurile Brăilei pentru a marca 650 de ani de atestare documentară este un adevărat eveniment. Aceste timbre vor circula pe toate continentele și vor fi în atenția colecționarilor. Pot spune, ca inițiator, că *Romfilatelia* s-a autodepășit.

Realizarea calitativă a imaginilor se datorează lui Cătălin Popescu care a fotografiat simbolurile Brăilei la orele trei din noapte doar pentru a putea surprinde măreția lor și pentru ca aceasta să nu fie umbrită de mașini sau trecători. Din partea *Romfilatelia* un rol important l-a avut George Avram.

Imaginile au fost alese de Asociația Filatelică *Dunărea Brăila* în urma unei anchete. Au fost consultate 317 persoane din mass-media și toți oamenii de cultură ai orașului. Aceștia au decis prin opțiunile lor care să fie simbolurile de pe timbre. Fiecare simbol a fost însoțit de o motivație atunci când a fost prezentat în fața comisiei Primăriei Brăila.

Idea cu timbrele aniversare nu este nouă. În urmă cu 25 de ani, atunci când sărbătoream 625 de ani de atestare documentară, domnul comandor Panait Popescu fost președinte al asociației noastre și domnul Anton Paraschiv din partea *Societății Numismatice* și-au dorit realizarea unor astfel de timbre. Sunt sigur că dacă ar mai fi trăit ar fi fost mândri de reușita noastră. Colecționarii brăileni Dan Belicencu, Dan Marinescu, Marcel Vrînceanu, prof. Ionel Nanu, ing. Nicu Platon și Tane Filip au fost și ei susținătorii ideii reprezentării Brăilei prin timbre aniversare.

Cu o satisfacție deosebită trebuie să amintesc ziua de 20 ianuarie când în incinta frumosului teatru *Maria Filotti*, în *Sala Oglinzilor*, în prezența doamnei Doinița Ciocan, viceprimar al municipiului Brăila, s-au prezentat cele cinci mărci poștale *Brăila 650 de ani de atestare documentară*, albumul filatelic și cele două plicuri prima zi.

Mai trebuie menționat și faptul că la aniversarea *Brăila 625* Muzeul *Brăilei* a realizat o medalie *Brăila 625* și două plicuri filatelice iar *Societatea Numismatică* o medalie *Jubileu* pe care o reproducem alăturat.

Nu pot încheia fără să amintesc de marele colecționar Constantin Gherghescu, un *tânăr* de 85 de ani, care în ultimii 50 de ani a fost secretarul Asociației Filatelice *Dunărea Brăila* și fără de care multe din realizările noastre nu ar fi fost posibile.

Ne gândim de acum cum să sărbătorim *Brăila 700*.